



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 577/2018-40

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojмира Mamojku a zo sudcov Petra Straku (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKČNÝ ČERNOU], [REDAKČNÝ ČERNOU], [REDAKČNÝ ČERNOU], zastúpeného advokátskou kanceláriou BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, IČO 36 833 533, v mene ktorej koná advokát JUDr. Juraj Bizoň, LL.M., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25 Co 39/2018 z 23. júla 2018 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČNÝ ČERNOU] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25 Co 39/2018 z 23. júla 2018 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Nitre sp. zn. 25 Co 39/2018 z 23. júla 2018 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Nitre je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy právneho zastúpenia v sume 598,26 € (slovom päťstodevät'desiatosem eur a dvadsaťšesť centov) na účet jeho právneho zástupcu advokátskej kancelárie BIZOŇ & PARTNERS, s. r. o., Hviezdoslavovo námestie 25, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažostná argumentácia

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 577/2018-11 zo 6. decembra 2018 prijal na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 25 Co 39/2018 z 23. júla 2018 (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa žalobou podanou 17. septembra 2015 na Okresnom súde Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 19 C 498/2015 (ďalej len „žaloba“) domáhal určenia, že je výlučným vlastníkom nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v katastrálnom území [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], vedenej v katastri nehnuteľností Okresného úradu Nitra, katastrálneho odboru (ďalej len „okresný úrad“), zapísanej t. č. na LV č. [REDAKOVANÉ] ako parcela registra “C“ evidovaná na katastrálnej mape s parc. č. [REDAKOVANÉ] – ostatné plochy (pôvodne orná pôda) s výmerou 671 m² (ďalej len „pozemok“).

3. Dôvodom na podanie žaloby bolo, že v roku 2015 sťažovateľa oslovila obchodná spoločnosť Metodova Invest, s. r. o., Metodova 37, Nitra, IČO 48 171 905 (ďalej len „Metodova Invest, s. r. o.“), s tým, že má záujem o kúpu pozemku na poľnohospodárske účely. Sťažovateľ bol spoločnosťou Metodova Invest, s. r. o., opakovane uistený, že ide o bezvýznamnú pôdu, za ktorú mu nikto neponúkne viac než 2,50 € za m². Sťažovateľ teda 21. júla 2015 podpísal zmluvu, ktorú mu predložila spoločnosť Metodova Invest, s. r. o., za čo prevzal finančnú hotovosť (kúpnu cenu) vo výške 1 677,50 €. Po podpise zmluvy sťažovateľ zistil, že podpísal zmluvu zámennú, ktorou zamenil pozemok za 50 kg fazule.

4. Okresný úrad rozhodnutím č. V 5883/15 zo 17. augusta 2015 povolil vklad vlastníckeho práva k pozemku v prospech spoločnosti Metodova Invest, s. r. o. (ďalej len „rozhodnutie o povolení vkladu“).

5. Po povolení vkladu sa sťažovateľ dozvedel, že iná obchodná spoločnosť, spoločnosť MH Invest, s. r. o., začala vykupovať pozemky (vrátane sťažovateľovho) na účely výstavby strategického parku Jaguar Land Rover (ďalej len „strategický park“). Spoločnosť MH Invest, s. r. o., si touto cestou uplatňovala zákonné predkupné právo štátu k pozemkom (ktoré vzniklo vydaním uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 401/2015 o schválení návrhu na vydanie osvedčenia o významnej investícii na realizáciu stavby s názvom Vybudovanie strategického parku 8. júla 2015). Spoločnosť MH Invest, s. r. o., ponúkala za (pôvodne sťažovateľov) pozemok sumu 10 138,81 €, t. j. 15 € za m². Sťažovateľ v čase predaja pozemku nevedel, že ten sa bude onedlho nachádzať „pod“ strategickým parkom.

6. Medzičasom, z dôvodu, že zámennou zmluvou došlo k porušeniu zákonného predkupného práva štátu k pozemku, podala 19. októbra 2015 Okresná prokuratúra Nitra (ďalej len „okresná prokuratúra“) protest proti rozhodnutiu o povolení vkladu (sp. zn. Pd 245/15/4403-2).

7. Okresný úrad protestu okresnej prokuratúry vyhovel (rozhodnutím sp. zn. UP 68/2015 z 5. novembra 2015), rozhodnutie o povolení vkladu zrušil a svoje rozhodnutie potvrdil aj v odvolacom konaní (rozhodnutím č. k. UPo 24/2016-4/Br z 26. januára 2016) z dôvodu, že kúpnu, resp. zámennú zmluvu vyhodnotil ako neplatný právny úkon.

8. Následne okresný úrad konanie o vklade vlastníckeho práva k pozemku rozhodnutím č. k. V 5883/2015-19 z 31. marca 2016 zastavil.

9. Vzhľadom na to, že sťažovateľ sa v práve popísanom správnom konaní domohol žalobou uplatňovaného nároku, 7. októbra 2016 ju vzal v celom rozsahu späť.

10. Okresný súd potom uznesením č. k. 19 C 498/2015-80 z 21. februára 2017 konanie o žalobe sťažovateľa zastavil a priznal mu právo na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Proti výroku o trovách konania podala spoločnosť Metodova Invest, s. r. o., odvolanie. Krajský súd napadnutým rozhodnutím zmenil výrok o trovách konania tak, že ich náhradu priznal v plnom rozsahu spoločnosti Metodova Invest, s. r. o.

11. Sťažovateľ považuje napadnuté rozhodnutie krajského súdu za arbitrárne, pretože *«[p]o tom, ako odvolací súd primerane zhrnul v odôvodnení Napadnutého rozhodnutia skutkový stav a vyjadrenia strán, formálne a stroho v bode 13. konštatuje, že „po preskúmaní odôvodnenia a predloženého súdneho spisu dospel k záveru, že z dôvodu procesného zavinenia zastavenia konania, žalobcom spočívajúcom v späťvzatí žaloby bez procesného zavinenia žalovaným, je potrebné výrok o náhrade trov konania zmeniť tak, že žalovaný má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.“*

... V bode 14. odôvodnenia Napadnutého rozhodnutia ďalej „odvolací súd mal za potrebné uviesť, že v dôsledku predaja nehnuteľnosti a prechodu vlastníckeho práva k nej zo žalobcu na spoločnosť MH Invest, s.r.o. v marci 2016, stratil žalobca aktívnu vecnú legitimitáciu a právny záujem na určení vlastníckeho práva k predmetnej nehnuteľnosti. Už v tom okamihu mal žalobca vziať svoju žalobu späť. Právny stav viac ako pol roka pred späťvzatím žaloby bol taký, že žalobca už nebol už nebol vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti.“».

12. Sťažovateľ argumentuje, že: „[c]ivilný sporový poriadok neurčuje žiadnu zákonnú lehotu na späťvzatie žaloby, ide výlučne o dispozitívne oprávnenie žalobcu. Vzhľadom na zachovanie zásady hospodárnosti a primeranej rýchlosti konania som vzal žalobu späť, akonáhle som sa presvedčil, že dôvod neplatnosti zmluvy bol právoplatne prejednaný v správnom konaní a uplynutím primeranej lehoty som nadobudol dojem, že rozhodnutie správneho orgánu žalovaná súdne nenapadla; všetko v dostatočnom časovom predstihu ešte pred otvorením prvého pojednávania vo veci samej za účelom minimalizácie trov konania oboch strán sporu.

Je pochopiteľné, že ako účastník konania mám právo vziať žalobu späť, až keď si budem istý svojim právnym postavením, resp. keď bude moje právne postavenie a skutočnosti, pre ktoré sa rozhodnem zobrať žalobu späť definitívne. Je pravda, že dňa 31.03.2016 Okresný úrad Nitra, katastrálny odbor, rozhodol o zastavení konania o návrhu na vklad vlastníckeho práva k Pozemku v prospech žalovaného, avšak ja som čakal, či sa žalovaný voči tomu rozhodnutiu neodvolá, prípadne, či v zákonnej lehote do 2 mesiacov podľa t. č. účinného ustanovenia § 250b ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku podá žalovaný na súd žalobu o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu.

... Krajský súd pripočítal zavinenie za odpadnutie predmetu sporu tomu, kto v konaní len bránil svoje subjektívne právo, ktoré bolo porušené takým flagrantným spôsobom, že iniciatívne zasiahol prokurátor a vec vyriešil v súlade s mojím žalobným návrhom v správnom konaní.“

13. Na základe uvedeného sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti navrhuje, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že krajský súd napadnutým rozhodnutím porušil v záhlaví tohto rozhodnutia označené práva, aby napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby sťažovateľovi priznal náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie krajského súdu, replika sťažovateľa, vyjadrenie zúčastnenej osoby

14. Krajský súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k ústavnej sťažnosti prípisom sp. zn. Spr 53/19 z 28. januára 2019 (ďalej len „vyjadrenie krajského súdu“), v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania v prejednávanej veci podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (teraz obdobne § 58 ods. 3 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov; ďalej len „zákon o ústavnom súde“). Ohľadom vecnej stránky ústavnej sťažnosti krajský súd poukázal na to, že napadnuté rozhodnutie sa jasným a zrozumiteľným spôsobom vysporiadava so všetkými okolnosťami, ktoré sú pre vec relevantné.

15. K vyjadreniu krajského súdu zaujal stanovisko sťažovateľ podaním doručeným ústavnému súdu 28. februára 2019 (ďalej len „stanovisko k vyjadreniu krajského súdu“), v ktorom súhlasil s upustením od ústneho pojednávania v prejednávanej veci podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov. K vecnej stránke ústavnej sťažnosti uviedol, že považuje za rozpor s elementárnou spravodlivosťou, aby mu krajský súd pričítal za vinu to, že prokuratúra si plnila svoje zákonné povinnosti ochrany (aj jeho) práv, keď vstúpila do konania o povolení vkladu vlastníckeho práva v prospech spoločnosti Metodova Invest, s. r. o. Sťažovateľ poukazuje na to, že žalobu podal dôvodne kvôli podvodnému konaniu spoločnosti Metodova Invest, s. r. o., a v čase jej podania nemal inú možnosť domôcť sa svojich práv. Sťažovateľ tiež poukazuje na to, že rozhodnutie vydané v katastrálnom konaní v jeho prospech mu nemôže byť na ujmu v konaní o žalobe. Na týchto okolnostiach zakladá aj námietku „*ex iniuria ius non oritur*“ (z nepráva právo nevzniká) a *ad absurdum*, čo sa týka dôsledkov takto rozhodnutej spravodlivosti, poukazuje na to, že priznaná náhrada trov konania od neho reálne môže byť vymáhaná v exekučnom konaní.

16. Sťažovateľ doručil ústavnému súdu 24. septembra 2019 (ústavným súdom nevyžiadané) doplnenie ústavnej sťažnosti (ďalej len „doplnenie ústavnej sťažnosti“), na ktoré ústavný súd neprihliadal, keďže mu bolo doručené po zákonom ustanovenej dvojmesačnej lehote na podanie ústavnej sťažnosti (porovnaj § 124 zákona o ústavnom súde), a keďže sa krajský súd nemal možnosť s predmetným podaním oboznámiť.

17. Ústavný súd podľa § 126 zákona o ústavnom súde upovedomil o ústavnej sťažnosti prijatej na ďalšie konanie spoločnosť Metodova Invest, s. r. o., a umožnil sa jej k sťažnosti vyjadriť v určenej lehote. Spoločnosť Metodova Invest, s. r. o., svoje právo nevyužila.

18. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Relevantná právna úprava a judikatúrne východiská ústavného súdu

19. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

20. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

21. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

22. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

23. Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

24. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo prejednaná súdom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

25. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k týmto označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

26. Článok 46 ods. 1 ústavy je vyjadrením základného práva domáhať sa súdnej ochrany. Súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je nepochybne aj rozhodovanie o náhrade trov konania (napr. I. ÚS 48/05, II. ÚS 272/08, I. ÚS 198/07, Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997). V zmysle čl. 51 ods. 1 ústavy sa možno domáhať práv podľa čl. 46 ústavy len v medziach zákonov, ktoré toto ustanovenie vykonávajú, pritom však v súlade s čl. 152 ods. 4 ústavy musí byť výklad a uplatňovanie ústavných zákonov, zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov v súlade s ústavou a súčasne v zmysle čl. 154c ods. 1 ústavy majú príslušné medzinárodné zmluvy vrátane dohovoru prednosť pred zákonom, ak zabezpečujú väčší rozsah ústavných práv a slobôd (I. ÚS 22/03). Reálny obsah úpravy náhrady trov konania je daný v zákone č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

27. Všeobecný súd musí vykladať a používať ustanovenia na vec sa vzťahujúcich zákonných predpisov v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Aplikáciou

a výkladom týchto ustanovení nemožno toto ani iné základné právo obmedziť spôsobom zasahujúcim do ich podstaty a zmyslu. Z tohto hľadiska musí všeobecný súd pri výklade a aplikácii príslušných právnych predpisov prihliadať na spravodlivú rovnováhu pri poskytovaní ochrany uplatňovaným právam a oprávneným záujmom účastníkov konania (obdobne napr. III. ÚS 271/05, III. ÚS 78/07). Princíp spravodlivosti a požiadavka materiálnej ochrany práv sú totiž v rámci koncepcie materiálneho právneho štátu podstatnými a neopomenuteľnými atribútmi právnej ochrany (predovšetkým súdnej).

IV.

Posúdenie vecí ústavným súdom

28. Podľa § 256 ods. 1 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

29. Krajský súd založil odôvodnenie napadnutého rozhodnutia na konštatovaní, podľa ktorého *„otázka zavinenia podľa uvedeného ustanovenia sa hodnotí iba podľa procesného výsledku... [p]rvkom zavinenia môže byť aj odpadnutie predmetu sporu, čo však v žiadnom prípade nie je možné pripočítat' na ťarchu strany, ktorá sa v konaní iba bránila... [a]k má strana sporu vedomosť o tom, že predmet sporu odpadol, je bezpochyby primárne v jej záujme čo najskôr vziať svoj návrh späť“* (bod 12 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia). Toto odôvodnenie krajský súd obhajuje argumentom, podľa ktorého sťažovateľ v dôsledku prechodu vlastníckeho práva na spoločnosť MH Invest, s. r. o., stratil v marci 2016 aktívnu vecnú legitímáciu, a teda už viac než pol roka pred späťvzatím žaloby nebol vlastníkom pozemku. Na základe uvedeného krajský súd vyhodnotil zastavenie konania o žalobe bez procesného zavinenia žalovaným (Metodova Invest, s. r. o.; bod 14 odôvodnenia napadnutého rozhodnutia).

30. Sťažovateľ je presvedčený, že krajský súd ho strestal zaviazaním na náhradu trov konania za to, že do konania o povolení vkladu vlastníckeho práva na základe nezákonnej kúpnej zmluvy (zmluva bola napokon vyhodnotená ako neplatný právny úkon) vstúpila z úradnej moci a na ochranu jeho práv prokuratúra (v dôsledku čoho sa napokon ním

želaného právneho stavu domohol a jeho naliehavý právny záujem na určovacej žalobe odpadol).

31. Ústavný súd konštatuje, že úvaha krajského súdu, na základe ktorej priznal spoločnosti Metodova Invest, s. r. o., nárok na náhradu trov konania, vychádza z gramatického výkladu § 256 ods. 1 CSP, tam však jej rozmer končí, a ďalej je charakterizovaná redukcionistickým výkladom pojmu procesného zavinenia smerom k dodržaniu vytýčeného cieľa, nezohľadňujúc zmysel základného práva na súdnu ochranu.

32. Ústavný súd vo svojich doterajších rozhodnutiach zreteľne definoval podmienky, pri existencii ktorých má chybná aplikácia podústavného práva všeobecným súdom za následok porušenie základných práv či slobôd jednotlivca. Je to tak vtedy, ak neprípustne postihuje niektoré zo základných práv a slobôd, prípadne opomína možný iný ústavne konformný výklad alebo je výrazom zjavného a neodôvodneného vybočenia zo štandardov výkladu, ktorý je v praxi rešpektovaný, prípadne je v extrémnom rozpore s požiadavkami vecne priliehavého a rozumného usporiadania posudzovaného právneho vzťahu či v rozpore so všeobecne uznávanými zásadami spravodlivosti (I. ÚS 263/2016).

33. Ústavný súd už viackrát zdôraznil, že k výkladu právnych predpisov a ich inštitútov nemožno pristupovať len z hľadiska textu zákona, a to ani v prípade, keď sa text môže javiť ako jednoznačný a určitý, ale predovšetkým podľa zmyslu a účelu zákona. Jazykový výklad môže totiž v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu predstavovať len prvotné priblíženie sa k obsahu právnej normy, ktorej nositeľom je interpretovaný právny predpis; na overenie správnosti či nesprávnosti výkladu, resp. na jeho doplnenie či spresnenie potom slúžia ostatné interpretačné prístupy postavené na roveň gramatickému výkladu, najmä teleologický a systematický výklad vrátane ústavne konformného výkladu, ktoré sú spôsobilé v kontexte racionálnej argumentácie predstavovať významný korektív pri zistení obsahu a zmyslu aplikovanej právnej normy (IV. ÚS 92/2012, I. ÚS 351/2010, m. m. I. ÚS 306/2010).

34. Argumentácia krajského súdu stotožňuje pojem procesného zavinenia zastavenia konania s procesným výsledkom sporu („otázka zavinenia podľa uvedeného ustanovenia sa hodnotí iba podľa procesného výsledku“), čo je už na prvý pohľad formálno-logicky chybné tvrdenie, pretože v takom prípade by procesný výsledok sporu určoval procesné zavinenie sporových strán, ktoré by v konečnom dôsledku nebolo treba ani len skúmať. Krajský súd hneď v nadväznosti na to označil za „*prvok zavinenia*“ odpadnutie predmetu sporu, čo síce podľa jeho názoru „*nie je možné pričítať na ťarchu strany, ktorá sa v konaní iba bránila*“. Sťažovateľovi ho však pričítať neváhal, a to nevyvažujúc vo veci okolnosť zásadného významu – sťažovateľ v čase začatia konania mal naliehavý právny záujem na určovacej žalobe. *A contrario* ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti už vyslovil, že účastník konania, ktorý svojím protiprávnym konaním zapríčinil, že druhá strana musí brániť svoje práva v súdnom konaní, zásadne ponesie sankciu v podobe povinnosti nahradiť trovy konania, ktoré vzniknú pri tejto procesnej činnosti. Bolo by v rozpore s ochrannou funkciou civilného procesného práva, pokiaľ by civilný proces neumožňoval odstrániť zmenšenie majetkovej sféry účastníka spôsobené len tým, že bol nútený dôvodne hájiť svoje práva (I. ÚS 263/2016). Krajský súd napokon tvrdí, že sťažovateľ pochybil pri späťvzatí žaloby, pretože ju vzal späť (až) približne pol roka po tom, čo prestal byť vlastníkom pozemku (teda mal vedomosť o tom, že predmet sporu odpadol). Uvedené tvrdenie nemá pre vec žiadnu relevanciu, pretože pokiaľ krajský súd nevidel dôvod na vedenie konania z dôvodu nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľa, mohol o veci rozhodnúť, napríklad po oznámení tohto dôvodu ktoroukoľvek zo sporových strán. Predmetné tvrdenie krajského súdu nevypovedá nič o vecnej legitímácii na podanie určovacej žaloby v čase, keď sťažovateľov naliehavý právny záujem na podaní určovacej žaloby bol daný, a o esenciálnom hodnotení toho, že vec žaloval právom.

35. Zdanlivo sofistikované odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je podľa názoru ústavného súdu za hranicou ústavnej udržateľnosti, pretože pri aplikovaní základného práva neprichádza do úvahy jeho zužujúci výklad a ani také interpretačné postupy, následkom ktorých by mohlo byť jeho arbitrárne (svojvoľné) obmedzenie, či dokonca popretie. Odôvodnenie napadnutého rozhodnutia je vystavané na sérii formálno-logických pochybení odôvodňujúcich až prekvapivo nespravodlivý verdikt.

36. Podľa § 133 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, v náleze uvedie, ktoré základné práva a slobody boli porušené, ktoré ustanovenia ústavy, ústavného zákona alebo medzinárodnej zmluvy boli porušené a akým právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené základné práva a slobody.

37. Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že napadnutým rozhodnutím krajského súdu došlo k porušeniu základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Zrušenie napadnutého rozhodnutia a vrátenie veci na ďalšie konanie

38. Podľa § 133 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd zruší rozhodnutie alebo opatrenie, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa. Ústavný súd zruší aj iný zásah, ktorým boli porušené základné práva a slobody sťažovateľa, ak to pripúšťa povaha zásahu.

39. Podľa § 133 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

40. Na základe uvedeného ústavný súd napadnuté rozhodnutie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

41. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

42. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

43. Úlohou krajského súdu bude opätovne konať a rozhodnúť o trovách konania, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí. Jeho povinnosťou bude v prejednávanej veci zohľadniť najmä ochrannú funkciu civilného procesného práva (bod 34 tohto nálezu) v spojení s tým, že sťažovateľ bol dôvodne nútený hájiť svoje práva civilnou žalobou.

VI.

Trovy konania

44. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

45. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2018 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 153,50 € vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,21 € a za jeden úkon právnej služby vykonaný v roku 2019 (stanovisko k vyjadreniu krajského súdu) v hodnote 163,33 € a režijný paušál v hodnote 9,80 €. Náhradu za doplnenie ústavnej sťažnosti ústavný súd sťažovateľovi nepriznal, pretože naň pri rozhodovaní neprihliadal. Právny zástupca sťažovateľa je uvedený v zozname daňových subjektov registrovaných pre daň z pridanej hodnoty, preto bola uvedená suma zvýšená o daň z pridanej hodnoty vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia boli preto priznané v celkovej sume 598,26 € (bod 3 výroku tohto nálezu).

46. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je krajský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

47. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu